

Ο γνήσιος πνευματικός πατέρας και η πνευματική σχέση στο μυστήριο της εξομολόγησης (πρωτοπρεσβύτερος Ευστράτιος Καρατσούλης)

[/ Πεμπτουσία](#)

Ο γνήσιος πνευματικός πατέρας κατανοεί και σέβεται τον χαρακτήρα του κάθε πιστού, την εσωτερική ελευθερία του. Στόχος του δεν είναι μία μηχανική υπακοή, αλλά δείχνει στα παιδιά του το δρόμο της πνευματικής ωριμότητας, όπου μπορούν ν' αποφασίσουν πλέον ελεύθερα για την ζωή τους. Προσπαθεί να βοηθήσει στην κατανόηση του αληθινού εαυτού τους, ο οποίος ήταν κρυμμένος πίσω από προσωπεία και μάσκες. Ο πνευματικός πρέπει να είναι δημιουργικός και εφευρετικός, δίνοντας στους άλλους την δυνατότητα να φθάσουν στην προσωπική σχέση με τον Θεό, ενώ πριν φαινόταν αδύνατο [80].

Ένα από τα στοιχεία το οποίο είναι καταλυτικό και βοηθά στην διάρκεια και στην ποιότητα της εξομολόγησης είναι ο λόγος του πνευματικού πατέρα. Η σωστή διαχείριση των λέξεων, η μετάδοση των συμβουλών, η περιγραφή των

πνευματικών καταστάσεων, αλλά και η δημιουργία ενός αγαπητικού, υποστηρικτικού και ασφαλούς πνευματικού περιβάλλοντος για τον εξομολογούμενο είναι αποτέλεσμα της ορθής και ακριβής χρήσης των κανόνων αλλά και του πνεύματος της παράδοσης της Εκκλησίας μας. Ο λόγος του πνευματικού πρέπει να είναι λόγος αγάπης, σωτηρίας, παρηγοριάς, βοήθειας και σωτηρίας για τον άλλο. Οφείλει να στηρίζει πνευματικά τον εξομολογούμενο, να μην εμποδίζει την μετάνοιά και την διάθεση καταλλαγής του με τον Θεό, αλλά να τον διευκολύνει σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας.

Παράλληλα με τον λόγο μεγάλη σημασία έχει και το παράδειγμα του ίδιου του πνευματικού πατέρα προς τα πνευματικά του παιδιά.. Η τήρηση των εντολών του ευαγγελίου και η εμπειρία του πνευματικού είναι από τα χαρακτηριστικά, τα οποία χαριτώνουν τον ίδιο αλλά ταυτόχρονα του δίνουν την δυνατότητα να τα μεταδώσει στους υπόλοιπους ανθρώπους [81]. Τα λόγια χωρίς την πράξη μπορούν να οδηγήσουν τον ίδιο στην κενοδοξία και τους άλλους στην στέρηση της θεραπείας και της σωτηρίας. Ο συνδυασμός λόγων και πράξεων είναι ο αυθεντικός τρόπος βίωσης του εκκλησιαστικού γεγονότος. Μάλιστα τα έργα πιστοποιούν την αυθεντικότητα και την γνησιότητα των λόγων και της γνώσης του πνευματικού [82].

Η μόρφωση, η κατάρτιση του πνευματικού μαζί με την πνευματική γνώση μπορούν να βοηθήσουν τον σύγχρονο άνθρωπο, ο οποίος προσέρχεται στο μυστήριο της εξομολόγησης. Η θεολογική γνώση, η λειτουργική παιδεία και η εμπειρία της

παράδοσης της Εκκλησίας είναι εφόδια, τα οποία βοηθούν στην διαχείριση των ζητημάτων που προκύπτουν κατά το μυστήριο της εξομολόγησης [83]. Επίσης οι σπουδές πάνω σε ανθρωπολογικές επιστήμες μπορούν να βοηθήσουν στην κατανόηση του σύγχρονου ανθρώπου. Οι πατέρες ποτέ δεν απέκλεισαν την γνώση, τα επιτεύγματα και τις ανακαλύψεις της επιστήμης. Χρησιμοποίησαν την επιστήμη σαν όχημα για να μεταδώσουν την εκκλησιαστική εμπειρία στους ανθρώπους της κάθε εποχής [84].

Σήμερα οι επιστήμες της Ψυχιατρικής, της Ψυχολογίας, της Παιδαγωγικής και της Κοινωνιολογίας μπορούν να βοηθήσουν στην καθοδήγηση των ανθρώπων αλλά και στην επίλυση κάποιων θεμάτων που χρήζουν μίας ειδικής αντιμετώπισης και θεραπείας [85]. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ο πνευματικός θα στηριχθεί αποκλειστικά στις επιστήμες αυτές παραθεωρώντας την ορθόδοξη παράδοση ή θα μετατρέψει την εξομολόγηση σε μία ψυχαναλυτική και ψυχοθεραπευτική διαδικασία. Μπορεί όμως να συμβουλευθεί ο ίδιος ή να παραπέμψει τον εξομολογούμενο σε κάποιον ειδικό, για θέματα τα οποία αφορούν την υγεία και την φυσιολογία του ανθρώπου. Έτσι η επιστήμη εντάσσεται στο σωτηριολογικό πλαίσιο της Εκκλησίας και δίνει την δυνατότητα στον πνευματικό να αποφύγει λάθη, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε αδιέξοδα. [86]. Η παρακολούθηση των εξελίξεων της σύγχρονης κοινωνίας και η συνεχής ενημέρωση είναι απαραίτητα στοιχεία για τον πνευματικό.

Το άλλο πρόσωπο, το οποίο βρίσκεται μέσα στην σχέση του μυστηρίου της

εξομολόγησης είναι ο εξομολογούμενος. Είναι το πρόσωπο το οποίο προσέρχεται συντετριμμένο, ταπεινωμένο και εξαθλιωμένο από την αμαρτία. Είναι αυτό το οποίο χρειάζεται άμεσα την αποκατάσταση της σχέσης του με τον Θεό για να μπορέσει να λειτουργήσει ως πρόσωπο και όχι ως κατακερματισμένο άτομο.

Έτσι η επιλογή του προσώπου του πνευματικού είναι μία πολύ σοβαρή απόφαση, η οποία θα βοηθήσει τον άνθρωπο να βρει την χαμένη του ταυτότητα, την πραγματική ελευθερία και τον δρόμο για την αποκατάσταση του. Εξάλλου οι πατέρες μέσα από την εμπειρία τους τόνισαν την αναγκαιότητα της σχέσης του πιστού με κάποιον πνευματικό [87]. Ο κάθε άνθρωπος καλείται με σύνεση, έρευνα και προσευχή να αναζητήσει τον κατάλληλο για τον ίδιο πνευματικό, για να τον βοηθήσει στην θεραπεία της ψυχής του. Η νομική ή δικανική νοοτροπία που συναντάται σε κάποιους πνευματικούς θα πρέπει να αποφεύγεται, διότι η θεραπεία του ανθρώπου χρειάζεται μία αγαπητική, μία ιατρική φροντίδα [88]. Όταν βρεθεί ο κατάλληλος ιερέας, ο πιστός θα πρέπει να τον εμπιστευθεί, διότι η εμπιστοσύνη είναι μία πολύ σημαντική παράμετρος με την οποία θα πρέπει να γίνει η εκλογή του πνευματικού [89]. Η εμπειρία παίζει εξίσου σημαντικό ρόλο στην συνεργασία των δύο προσώπων για την θεραπεία της ψυχής και των δύο ουσιαστικά [90].

Η υπακοή του εξομολογούμενου στον πνευματικό είναι ένα μεγάλο ζήτημα από το οποίο εξαρτάται η πορεία της θεραπείας του πρώτου. Η υπακοή βέβαια δεν θα πρέπει να γίνεται αφορμή εκμετάλλευσης από τον πνευματικό. Η ελευθερία του ανθρώπου είναι δώρο του Θεού, το οποίο σέβεται ο ίδιος ο Θεός. Είναι τραγικό η ελευθερία του ανθρώπου, την οποία σέβεται ο Θεός, να καταστρατηγείται από έναν άνθρωπο, δηλαδή τον πνευματικό. Ο σκοπός δεν είναι να καταπιέζεται ο άνθρωπος αλλά να βοηθιέται να γίνει αυτό το οποίο πραγματικά είναι και πλάστηκε από τον ίδιο τον Θεό. Ένας σύγχρονος πνευματικός υποστήριξε ότι η πνευματική πατρότητα πρέπει να ενθαρρύνει τον άνθρωπο να αποφασίζει για τον εαυτό του. Ο πνευματικός θα πρέπει να έχει το ρόλο της μαίας, η οποία είναι παρούσα για να βοηθήσει την μητέρα για να γεννήσει μόνη της [91]. Έτσι η υπακοή έχει ένα πνευματικό και ιερό χαρακτήρα και όχι εξαναγκαστικό. Με την υπακοή ο εξομολογούμενος διδάσκεται να πράττει σύμφωνα με το θέλημα του Θεού και ο πνευματικός να τον οδηγεί με την προσευχή του και τους λόγους του στην γνώση του Θεού, καλλιεργώντας την ελευθερία, η οποία είναι απαραίτητη για την σωτηρία [92].

Είναι πολύ σημαντικό κάθε πιστός να έχει έναν σταθερό πνευματικό διότι αυτός γνωρίζει περισσότερο από τον καθένα το πνευματικό του τέκνο, από ποια πάθη ενοχλείται, τι αδυναμίες έχει, σε ποια πνευματική ηλικία έχει φτάσει. Γνωρίζει επίσης τι οδηγίες έχει δώσει, τι φάρμακα έχει εφαρμόσει, τι ωφελεί και τι βλάπτει

το πνευματικό του τέκνο. Αυτή η σταθερότητα ωφελεί την πνευματική σχέση στο μυστήριο της εξομολόγησης και βοηθά αποτελεσματικά στην πνευματική ωρίμανση και εξέλιξη του πιστού [93].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

80. Κάλλιστος Ware, Ο ορθόδοξος δρόμος (Αθήνα : Επτάλοφος,1984) σ. 113.
81. «μηδείς σου της νεότητος καταφρονείτω, αλλά τύπος γίνου των πιστών εν λόγω, εν αναστροφή, εν αγάπη, εν πνεύματι, εν πίστει, εν αγνεία» Α΄ Τιμ. 4,12.
82. Μάρκος Ασκητής, Περί των οιομένων εξ έργων δικαιούσθαι 12, Φιλοκαλία Α΄, σ. 110.
83. «πρέπει εσύ ο μέλλων γενέσθαι πνευματικός να έχης μίαν διαφορετικήν από τους άλλους γνώσιν και εμπειρίαν εις την παλαιάν και νέαν Γραφήν· εις τα δόγματα της πίστεως, τα περιεχόμενα εις το Πιστεύω· μάλιστα δε και πατρικούς Κανόνας, τους περιεχομένους εις την βίβλον, οπού προ ολίγων χρόνων εξεδόθη εις τύπον· εις των οποίων την μελέτην πρέπει να καταγίνεσαι νύκτα και ημέρα, εις τρόπον ώστε να τους ηξεύρης από στόματος· επάνω εις αυτούς να κοιμάσαι, ως ο Αλέξανδρος εις του Ομήρου την Ιλιάδα, και τούτους να αναπνέης κάθε ώραν και στιγμήν» Νικοδήμος Αγιορείτης, ο.π., σ. 22.
84. «μεγάλως συνεργεί η κάτω παιδεία, όταν όχημα γένηται ταής άνωθεν σοφίας του Πνεύματος. Διότι η μεν, νοήματα φωτεινά, η δε, δύναμιν λόγου δίδωσιν» Πέτρος Δαμασκηνός, Λόγος Ψ΄, Βιβλίο Β΄, Φιλοκαλία Γ΄, σ. 159.
85. Γεώργιος Μεταλληνός, Ενορία :ο Χριστός εν τω μέσω ημών (Αθήνα : Αποστολική Διακονία, 2001) σ. 83.
86. ο.π.
87. «Σπεύσεις δε διά παντός του βίου πνευματικόν πατέρα έχειν και εξαγγέλειν αυτώ παν αμάρτημα και πάντα λογισμόν και λαμβάνειν παρ΄ αυτού την ιατείαν και την άφεσιν. Αυτοίς γαρ έδόθη λύειν και δεσμεύν ψυχάς...Ταύτην γαρ την χάριν και την δύναμιν έλαβον παρά Χριστού» Γρηγόριος Παλαμάς, Δεκάλογος της κατά Χριστόν νομοθεσίας, Φιλοκαλία Δ΄, σ. 120.
88. Μάριος Μπέγζος, Ψυχολογία της Θρησκείας (Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα,1996) σ. 79.

89. «εις ον έχεις πίστιν και έμαθες ότι δύναται βαστάσαι λογισμούς και πιστεύσαι αύτώ ως τω Θεώ» Βαρσανούφιος και Ιωάννης, Κείμενα διακριτικά και ησυχαστικά, Ερώτηση 361, τομ. Β΄, σ. 244.
90. Μ. Βασίλειος, Όροι κατ' επιτομήν, Ερώτηση 229, PG. 31, 1092 BC.
91. Hamant Yves, Alexander Men : A witness for contemporary Russia, a man for our times, (London : Oakwood Publication, 1995) σ. 124.
92. Σωφρόνιος Σαχαρώφ, Άσκησης και θεωρία, (Εσσεξ Αγγλίας : Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, 1996) σ. 48.
93. Βαρσανούφιος και Ιωάννης, ο.π., Ερώτηση 363, τομ. Β΄, σ. 246.